

Šekelí léta

Ostravák v zemi zaslíbené

David Shorf

nastole

Šekelí léta

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.knihynastole.cz
www.albatrosmedia.cz

David Shorf

Šekelí léta – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Šekelí léta

Ostravák v zemi zaslíbené

David Shorf

nastole

*Mé nejdražší ženě Kiki,
která mi věřila víc, než já sám sobě.*

Úvod

Všichni mají názor na Izrael. Všichni mají názor na Židy. Ale málokdo ten správný. Tím nechci lidem brát právo na vlastní postoj. Ať si každý „používá“, jaký chce. Spíš mě mrzí, že si valná většina jedinců dělá obrázek o Izraelcích z útržkovitých zpráv, v nichž se objevují už desítky let stejné stereotypní obrazy. Pejzati Židé modlíci se u Zdi nářků, palestinské děti vrhající kameny na izraelské vojáky. Holky se samopaly v izraelských uniformách. Jeruzalém s ikonickými výjevy a mešitou se zlatou kopulí. Zprávy o úspěších izraelských vědců. Mimořádné zásluhy malého národa, které ohromují svět ve vědě, počtu start-upů nebo třeba proočkovanosti populace. Z toho všeho si chudák český člověk vytváří nějaký obraz. Představuju si to jako směs klipovitých dojmů, z kterých se skládá nepřesný výsledek.

Takže, táto, až pojedeme do Izraele, půjdeme si prohlédnout ty podivné „tučňáky“ v černých kaftanech a velkých kloboucích. Budou se kývat dopředu a dozadu a my si je budeme fotit. A pozor, táto, tam chodí do armády i holky, tak aby tě nějaká nezastřelila. A ty holky jsou hezké a sexy, tak abys po nich moc nekoukal. A taky prý je třeba dát si pozor na palestinské teroristy, kteří se vyhazují do vzduchu v autobusech... Tak prr. Zmínka o autobusech už je příliš zasvěcená, to opravdu nepatří k všeobecně povrchní představě o Izraeli. Ale ten zbytek určitě ano.

Koho by třeba napadlo, že už v devadesátkách prosperovaly v konzervativním Jeruzalémě gay diskotéky, kde na ochozech stály transky a praskaly bičem. Koho by napadlo, že na tyto diskotéky chodily hlavně heterosexuální páry, které tím dokazovaly, jak jsou liberální. Koho by napadlo, že plzeňské pivo přišlo do Izraele až v polovině devadesátých let. A ne každý taky ví, že Betlém – nejsvětější křesťanské místo – se nachází na palestinském území a jede se tam přes izraelský vojenský checkpoint.

A je toho mnohem, mnohem víc. Koho by napadlo, že Izraelci jsou dnes složení z více než šedesáti národů. Tedy míněno, že Židé přijížděli do Izraele z desítek zemí. A že většinou vypadají tak jako lidé v těch zemích, ze kterých přijeli. Čili argentinstí Židé vypadají jako Argentinci, maroťtí Židé jako Maročané, ruští Židé zase plus minus jako Rusové.

Co tím chci říct? Že Izrael je nejbáznivější mix kultur, který si dokážete představit, a přestože se mu říká židovský stát, je mnohem barvitější a komplikovanější, než ty zkratkovité informace z televize ukazují. Mísí se tam životní příběhy, kultury, národní

kuchyně i podivné zvyky. Na jednu stranu se můžete někde cítit jako v Kalifornii – třeba v Tel Avivu na pláži. Jinde si zase ale přijdete jako na nejchudším arabském tržišti někde v Marrákeši.

Kibucy, založené na komunistických idejích, ultraortodoxní čtvrti, kde ženy nosí paruky a muži kaftany, klobouky, pejzy a modlitební vesty. Arabské části, kde děti ručičkami pěchují v hmoždíři hummus a podávají jej s půlkou syrové cibule. Nebo nejmodernější IT technologie. Všechno prosycené všudypřítomným hlukem hlasitých lidí, kteří mají křik zakódovaný v DNA. Možná že nepochopení dnešního Izraele stojí na špatné premise. Konkrétně Češi si totiž představují, že bílí aškenázští Židé, které znají z Evropy, jsou totožní s Izraelci. A to je hluboký omyl.

Předehra

OSTRAVA, 1989

„Přemýšleli jsme, že tě odvezeme někam do Beskyd a pořežeme ti bříška prstů, abys nemohl hrát.“ Filip vyfoukl dým z cigarety a podíval se mi zpřímá do očí. Přejel jsem pohledem ostatní členy kapely, kteří byli naskládání u malého stolu v hospodě Na Plivanci, a zahlédl v jejich výrazech silnou naštvanost. „Nakonec jsme si řekli, že stačí, když tě uneseme a budeme tě tady držet tak dlouho, dokud nezmeškáš ten svůj velký koncert,“ pokračoval kapelník naší punkové skupiny.

Mlčel jsem, protože mě nenapadlo, co říct na svou obranu. V duchu jsem ale zvažoval bleskový útek. Kdybych nečekaně vystřelil k východu, třeba by mě nedohonili. Ale nebyl jsem si jistý. A pak by to samozřejmě bylo horší. Mnohem horší. Možná i na to řezání by došlo... No asi nedošlo, jsme přece kamarádi. Nebo jsme aspoň do včerejška byli. Ale pak přišla ta věc. Měl jsem

odehrát dva koncerty v jeden večer. Se dvěma kapelami na dvou různých místech. Bylo jasné, že jedna skupina o koncert přijde.

Neptejte se, proč jsem to nechal na poslední chvíli nebo proč jsem to nevyřešil jako dospělý chlap. Asi proto, že jsem ani věkem, ani mentálně NEBYL dospělý chlap. Prostě jsem to rozhodnutí týdný žongloval před sebou a najednou nastal ten den. Musel jsem se rozhodnout, se kterou kapelou budu večer hrát a na kterou se vykašlu. (Dneska by se asi řeklo „kterou vyghoustím“.) Já se rozhodl vystoupit s tou jakoby komerčnější, protože to smrdělo úspěchem a slávou. Hrál se totiž v hale pro patnáct set lidí.

Upřímně řečeno, to rozhodování nebylo těžké. Žádná Sofina volba. Jedna kapela byla totální punk. Jakože doslova. Jak přístupem, tak písničkami. (Ta druhá zněla tak, jak by asi hrál Bryan Adams, kdyby byl z Třince. Ale nám to tehdy připadalo naprosto výjimečné.) S pankáči byla hrozná sranda, bylo to neuvěřitelně zábavné, ale do MTV to rozhodně nevedlo. Založili jsme ji s kamarádem ze sídliště, kterého jsem bezmezně obdivoval, protože měl z trubek svařené kolo, které vypadalo jako motorka typu chopper neboli čopra. Brázdil na ní tehdy chodníky mezi paneláky v Ostravě-Porubě a byl to ten nejexotičtější tvor, který se na „sedmaku“ (neboli sedmém městském obvodu) vyskytoval.

To samo o sobě už by stačilo k tomu, abych k němu vzhlížel s posvátnou úctou. Ale on navíc ještě bubnoval a byl o pět let starší. Takže už jen samotný fakt, že si mě všiml, mi tehdy připadal jako neskutečné ocenění mojí čerstvě se rodící sídlištní osobnosti.

A pak tam byli další dva kumpáni, kteří se považovali za autentické pankáče. Obloustlý zaměstnanec Českých drah Luboš,

který přes den umísťoval brzdy pod nákladní vlaky – čili v tu dobu člověk s titulem PUDr. (posunovač u dráhy). A Filipův kamarád z ochotnických spolků s trempskou přezdívkou Kočka. Zatímco Luboš věřil v punk, jako bigotní katolíci věří ve svatou Trojici, a měl svůj pokojíček vymalovaný stylově černou barvou, Kočka vlastně ani nijak zvlášť punkově nevypadal. Jeho vzezření chyběly tehdy obdivované okrasy jako číro, kožená bunda nebo řetězy a placky. Kočka ale nic takového nepotřeboval. Měl totiž punk v srdci. Byl vyučený stolař a na levé ruce mu chyběl malíček. To nám připadalo dostatečně punkové, aby si okamžitě zasloužil pozici druhého kytaristy. Pankáčům přece stačí čtyři prsty. „Nenávidím pětiprsté kytaristy,“ říkával s oblibou, když na to přišla řeč. A řeč na to přišla prakticky pokaždé.

Moje investice do ostravského punkového souboru spočívala v hraní na baskytaru, účesu à la Robert Smith z The Cure (to proto, že jsem byl srab a vyholit si hlavu a mít číro mi připadalo příliš extrémní), v zelených džínách s koženými záplatami a policejní kožené bundě z vepřovice.

Můj „vyhraněný“ názor na život v komunistické Ostravě pak demonstroval nápis, který jsem si napsal bílou temperou na záda té kožené bundy: „Hollywood zájezd“. Chápete? Jakože jsem v tom ostravském „socíku“ jen na zájezdě... Neuvěříte, jak jsem byl na svou home-made extravaganci pyšný.

A ta kožená bunda? K tomu je třeba se ještě vrátit. Ta se tenkrát nikde neprodávala, takže si ji člověk musel sehnat jinak. Původně šlo zřejmě o oděv motorizovaných policistů, to nám ale bylo stejně jedno, my jsme cenili jen to, jaký druh punkově

smýšlející osoba nosí. Rozlišovali jsme dvě verze – vepřovici, tedy bundu s hrubším povrchem, a hladkou kozinu. V mém estetickém pojetí tehdy na celé čáře vítězila ta z prasete. Když se totiž postavila do rohu, nezhroutila se. Prostě stála. Nakonec se mi ji podařilo v hospodě koupit za tři sta korun československých. A tak jsem se mohl pustit do hudební produkce.

První zkoušku jsme absolvovali v jakémsi sklepě v koksovně, kde naše punkové nadšení přecházelo do euforie, když jsme objevili v rohu pavouka a i s pavučinou ho nastříkali sprejem na červeno. Kapela sice neměla nijak vysokou hudební úroveň, ale zato extrémně silný názor. Ostatně, žádná jiná punková kapela v Ostravě stejně neexistovala, takže se nám logicky ani nikdo nemohl vyrovnat.

Problém (jak už jsem zmínil) spočíval v tom, že jsem v tu dobu hrál ještě v jiném hudebním tělesu. Ano, proto jsem nedorazil na koncert mých kumpánů pankáčů, protože jsem se přece připravoval na ten velký, mainstreamový. Pro spoustu lidí. Line-up byl tehdy impresivní: Laura a její tygři, Tanja, Citron... a my.

Jasně že mě napadlo, že pankáči budou nasraní. Ale že by byli schopni mě dvě hodiny před začátkem té velké show unést do nějaké zapadlé hospody a tam mě držet v zajetí, to jsem nečekal.

„Ani na to nemysli,“ procedil mezi zuby Filip, když viděl, jak mé oči těkají mezi stolem a východem. „Prostě žádná sláva nebude. Zapomeň na to. Vymaž si to z hlavy.“

Strach, který mnou cloumal od začátku „únosu“, mě pomalu opouštěl a já se začal smířovat s tím, že mi potlesk vestoje

v největší ostravské hale Tatran prostě není souzen. A tak jsem si dal druhou desítku, stejně jako moji punkoví spoluhráči, a postupně se zapojil do konverzace. Ostatně, nic jiného mi stejně nezbyvalo. Byl jsem unesen a mohl jsem si za to sám.

Jak se odpoledne pomalu měnilo v podvečer, začínalo mi být i docela jedno, co se asi zrovna děje v šatně té komerční kapely. Jak mě zoufale hledají a jak se asi zpěvák na poslední chvíli snaží naučit mé basové party, aby vůbec mohli vystoupit.

Dívka jménem Lilach

CHADERA, IZRAEL, 1990

Tak, a jsem v Izraeli, říkám si. To, co se nepovedlo nikomu z mých příbuzných. Tedy nevím, jestli je namístě se tímto pochybným vítězstvím opájet, ale prostě jsem si na ně vzpomněl. Letadlo dosedlo na ranvej a já se odlepil od okýnka, u kterého jsem byl přisátý už někde od Kypru. Šlo o vzrušení z cesty do země zaslíbené, nikoliv o klukovský zážitek ze samotného letu. I když možná to v tom taky hrálo nějakou roli. Do revoluce mé letecké míle totiž čítaly jen dvě cesty do Bulharska: jednou na Zlaté písky a podruhé na Slunečné pobřeží. To jsem ale byl ještě hodně malý a letadla měla vrtule. Jako dítě, které poctivě četlo každé číslo časopisu *ABC*, jsem si tehdy byl dobře vědom, že jde o turbovrtulové letadlo sovětské výroby typu Iljušin Il-18. Čtyři vrtule a hrozný randál.

Toto letadlo mělo sice už motory proudové, ale cesta byla nepohodlná ze zcela jiných důvodů. Přímá linka do Izraele totiž ještě neexistovala, neboť komunisté byli odstaveni od moci teprve před pár měsíci a nová garnitura se ještě nestačila skamarádit s bývalým sionistickým nepřítelem. A jelikož nejbližší místo, odkud se létalo, bylo Polsko, musel jsem vlakem do Varšavy. Letěl jsem za strýcem a tetou, které jsem viděl jedinkrát v životě, a navíc se ukázalo, že strýc není pravý strýc a teta jakbysmet. Oba byli kamarádi mých prarodičů, kteří se na rozdíl od mé babičky s dědečkem v osmašedesátém vydali do Svaté země a už se nikdy nevrátili.

Celá tato akce byla tak trochu šílená. Potkali jsme se v paneláku pár měsíců po revoluci a teta Hala s manželem mě pozvali do země zaslíbené na výlet. To proto, že mi bylo devatenáct a má ostravskožidovská rodina si myslela, že rostu pro kriminál. Izraelci na návštěvě zaperlili, protože mi dali šanci, abych jako mladý Žid okusil trochu jejich chleba. V tomto případě možná spíš pity. Jen na vysvětlenou, pro kriminál jsem rostl zřejmě jen v očích mé rodiny, která z čtrnáctipatrového paneláku viděla svět tak jako většina rodičů a prarodičů té doby: Flákáš vysokou (báňskou), zmeškal jsi druhý termín zkoušky z matematiky, jelikož jsi musel hrát s kapelou na nějaké stupidní soutěži, vyhodili jsme tě z domu, protože ses v noci vplížil do bytu a ukradl nám z lednice láhev becherovky... To vše byla samozřejmě pravda. Jen to slovní spojení „ten kluk roste pro kriminál“ mi připadalo značně přitažené za vlasy. No ale co už. Stalo se.

Díky naprosto nečekané návštěvě dvou Izraelců s českými kořeny a jejich nabídce jsem teď stál na telavivském Ben Gurionově letišti a nasával ten zvláštní odér, kterým Izrael voní. Zřejmě šlo o směsici subtropických rostlin a horkého vzduchu. V dnešní době asi nic „spešl“. Každá země nějak voní. Ale tuto konkrétní vůni v sobě nosím dodnes. Říká se, že existuje pachová paměť, která si ukládá rozličné vonící vzpomínky a podle toho, jak jsme ji zažili, si vůně ukládá do šuplíků hezkých nebo ošklivých zážitků. Tak tato přihrádka bude už navždy jasná. Bude vonět dobrodružstvím, exotikou, neznámem, trochou strachu, ale hlavně novou budoucností.

Nicméně první izraelský výlet se odehrával v režimu „strýc a teta se postarají“, takže zas tak nebezpečné to nebylo. Měl jsem jasné instrukce, jak se z letiště dostat do místa, kde Tramerovi bydleli už dvaadvacet let. Neměl jsem žádnou představu, co očekávat. Jestli mě přivítají mrakodrapy, nebo poušť. Jestli budou mít lidé velké nosy jako v karikaturách nacistických časopisů, nebo budou všichni olivové pleti jako Arabové. Prostě nic. Nada. Tabula rasa.

Autobus měl vyplivnul na hlavním nádraží městečka Chadera a já kráčet po nějaké zámkové dlažbě směrem k adrese, kterou jsem měl napsanou na kousku papíru. Internet, mobilní telefony a navigace ještě nebyly vynalezeny. A pokud už částečně ano, tak já rozhodně nebyl tím, kdo by se k těmto vynálezům dorval. Takže autobus, pěškobus a porovnávání adresy z užmoulaného papírku s cedulemi. Všechny byly naštěstí popsány ve třech

jazycích a ve třech druzích písma. Hebrejsky, arabsky a anglicky. Ty první dvě verze mi v tu dobu byly přirozeně k ničemu.

I když mé první izraelské město nebyl ani ikonický Jeruzalém, ani „kalifornský“ Tel Aviv, byl jsem ohromen. Slunce pralo z azurové oblohy do čistých ulic, které lemovaly dvoubarevné obrubníky. Místním silnicím vévodila značka Subaru, kterou jsem tehdy neznal a trávníky se koupaly v neutuchajícím cvrkotu zavlažovacích trysek.

Na domorodé obyvatele jsem asi působil značně exoticky, protože jinak by na mě nevolali: „Hey, London?“ Dodnes nevím, jestli v tu dobu Chaderu navštěvovali jen občané Spojeného království, nebo byl turista tak vzácný úkaz, že prostě pořvávali na cize vypadající lidi jméno jediného města, které znali. Všichni byli tmavšího odstínu pleti, a jelikož jsem ještě drobné nuance barev kůže nedokázal zařadit, nevěděl jsem, kdo jsou. Izraelci? Arabové?

Na vrcholu kopce jsem objevil tetinu adresu a zamířil ke vchodu. Krychlový domek stál na betonových pilířích, které tvořily přístřešek pro zaparkovaná auta. Zazvonil jsem a počkal, až pro mě seběhne tehdy ještě vitální teta Hala. Nepřišla sama. Na vodítku se vzpínal a dusil pejsek, který ji urputně tahal opačným směrem.

„Jaká byla cesta?“ uvítala mě s úsměvem.

„Bylo to dlouhé, ale zajímavé,“ odpověděl jsem a dal jí pusu.

„Vyvenčím ho a půjdu tě nakrmit,“ zavolala teta přes rameno a nechala se pejskem odtáhnout do křoví plného granátových jablek.

Nikam jsem nespěchal. Neměl jsem žádný program, a tak jsem trpělivě postával a přitom studoval každý detail svého

prozatímního útočiště. Soustředěný monitoring okolí přerušil hlasitý hovor dvou mladých Izraelek, které se odněkud vracely domů. Sousedky, pomyslel jsem si. Extrémně hezké a extrémně tmavé, přidal můj mozek komentář.

Naše pohledy se na chvíli střetly a já se okamžitě zamiloval do té havranovlasé tmavé holky, o které se později dozvím, že se jmenuje Lilach. I v jejích očích se něco mihlo. Pravděpodobně šlo o zvědavost, protože v tomto malém provinčním městečku v devadesátých letech turistů opravdu moc nebylo. Znovu jsem vyhledal oční kontakt. Nemýlil jsem se! Moje postkomunistické vzezření v této Izraelce marockého původu opravdu něco vyvolávalo. Nebyl jsem si přesně jistý co, ale určitě jsem jí nebyl lhostejný. Měl jsem vlasy svázané do culíku, na sobě plíšňovou džínovou bundu a nějaké červené kalhoty z Polska. No hrozný. Ale co. Kašlu na módu, tady se přece rýsuje možnost seznámení s exotikou. Musíš ze sebe vymáčkout maximum, pomyslel jsem si. Na to jsem si ale musel ještě počkat, protože mí falešní příbuzní už zahájili uvítací ceremoniál.

Strýček mě přivítal oldschoolově v pracovních a mě napadlo, že Tramerovi žijí ten život podle staré etikety, kterou jsem znal z černobílých filmů pro pamětníky. Takový ten model Oldřich Nový, který chodí i doma v obleku, a když se chystá k večerní hygieně, přehodí si přes něj saténový župan...

Vyrostl jsem na ostravském sídlišti, kde si všichni byli rovni. Syn horníka nebo dcera profesora, všechno jedno. Neuvědomoval jsem si tedy, že izraelská společnost je silně rozkastovaná a že

strýc jako bílý doktor z Evropy asi automaticky patří v Chadeře k elitě. Tedy ne asi, ale určitě. Většina obyvatel tohoto rozvojového městečka byli původem Židé ze severní Afriky, tzv. Sefardité, a jejich zvyky a kulturní background byly i v devadesátkách ještě pořád dost blízko arabskému životnímu stylu. V Izraeli je dlouhá léta bílí Aškenázové brali jako Araby a trochu se nad ně povyšovali. Teta se strýcem mi to nevědomky dávali najevo prakticky každou větou. Třeba tím, že ač žili v Izraeli už dvě dekády, nikdy neokusili místní street food. Jejich jazýček nikdy neochutnal falafel ani šavarmu (v českém kontextu gyros) a z jejich výrazu bylo jasné, že to ani nemají v plánu.

Vnitřní nepsaná kastovní pravidla se opět drala na povrch. Když jsem se nesměle zmínil o jejich hezké mladé sousedce a zeptal se na jméno, odušila teta od sporáku: „To je Lilach Baruch. Má docela dobré známky, Davídku, ale je to ‚schwarze‘, to není holka pro tebe.“

Přiznám se, že jsem vůbec nevěděl, jak s touto informací naložit. Pro mě fakt, že byla černá, nebo tedy spíše tmavě hnědá, patřil jednoznačně do kategorie pozitiv. Fascinující a sexy. Atraktivní a hezká. A že byla zároveň Židovka? To pro mě tolik neznamenal. Nalejme si čistého vína, neznamenal to pro mě vůbec nic. Moje židovsko-izraelská identita se tehdy ještě nacházela v embryonálním stadiu, a tak hezká holka byla prostě jen hezká holka. A tmavá holka byla ještě o to víc, protože to bylo přece nové a exotické. Rozumějte, nešlo mi o to, sbalit Židovku nebo Izraelku. Nebo izraelskou Židovku marockého původu. Nepoužíval jsem náboženská nebo rasová kritéria

pro něco tak primitivního jako „líbí“ nebo „nelíbí“. A tady šlo jednoznačně o „líbí“.

Pro ni to tak jednoduché nebylo. Její výchovu formovala úplně jiná pravidla. Byla naučená, že některé věci jsou důležité a je třeba se na ně chlapce zeptat. Najít si záminku pro setkání nebylo okolo krychlového domku pro pět partají zas tak složité. Nabídl jsem tetě, že budu venčit pejska, a bylo jen otázkou vytrvalosti, kdy na mladou Lilach venku narazím.

Vypustil jsem do praxe svoji gymnazijní angličtinu a nebyl si jistý, zda ji předstíraným americkým přízvukem ohromím, nebo rozesměju. Nebylo mi známo, že Izraelci s angličtinou nakládají naprosto pragmaticky a přízvuk mají u zadku. Všichni sice anglicky nějak mluví, ale jejich projev je velmi fonetický, se silně ráčkujícím zvukem písmene „r“.

„Are you Jewish?“ Ano, to skutečně byla její první věta. Představoval jsem si cokoliv, ale nenapadlo mě, že toto klišé bude otevírací frází naší romantické konverzace. Tedy romantické, ehm. Těžko říci, jestli toto slovo proběhlo hlavou i sličné Maročance.

„Of course, I am,“ reaguji bez váhání.

„Aha, tak to je fajn. Protože tak nevypadáš,“ pokračuje s neutrálním výrazem.

„Nevím, jak má vypadat Žid,“ pokouším se o vtip.

Rozdílné kultury mají na humor jistojistě rozličné názory a zrovna tady jsem se evidentně netrefil. Neuvedomil jsem si, že se bavím se sedmnáctiletou Izraelkou z malého města. S holkou, která nikdy nebyla v Evropě, s holkou, jejíž předci pocházeli

z Maroka, takže žádným rodinným traumatem z holocaustu nemohla trpět.

Její referenční dotaz na moje židovství neměl za cíl zjistit mou národnost či víru. Šlo o zažitou konverzační frázi, což jsem tehdy nechápal. Prostě každý Izraelec, který se ve své zemi setká s turistou, tu otázku položí. A jestli ne jako první, tak určitě jako druhou. Těžko se to vysvětluje, ale za fasádou zdánlivě drzých a přehnaně sebevědomých obyvatel Svaté země se skrývá velká nejistota. Nebo spíš paranoia, že je nikdo nemá rád. Jsou podezřívaví k samotnému faktu, že před nimi stojí cizinec, turista. Zejména tehdy a obzvlášť v provinčním bezvýznamném městě. Proč by měl někdo, kdo není židovského původu, vážít cestu do Izraele? To je jedno vysvětlení.

Pak je tu ale ještě další možnost. A to ta, že věta patří do automatismu úvodní konverzace a někdy tím Izraelci vlastně ani nic nemyslí. Jako když se jiné národy ptají, jak se máte. Taky asi nikdo neočekává na zdvořilostní dotaz pravdivou odpověď.

„A odkud jsi?“ pokračuje Lilach.

„Z Československa,“ odpovídám popravdě a v jejích očích vidím opět prázdno.

„Hm.“

„Václav Havel,“ pokouším se o zasazení do kontextu pomocí naší tehdejší největší hvězdy.

„Aha.“

„Máme nejlepší pivo na světě a jsme skvělí v hokeji,“ pokračuji ve floskulích, které doposud na cizince fungovaly.

„Hokej?“

Dochází mi, že o zemi, ze které pocházím, nikdy neslyšela. Že slovo hokej nikdy nepotřebovala. A že jediné, čeho bychom se mohli oba chytit, je tak možná to pivo. Ano, to slovo znala, ale často nepoužívala. Lilach a její kamarádky měly rády piňa coladu.

„Nechceš s námi jít večer do stanu?“ obrací Lilach nečekaně konverzaci, která už beztak byla v agónii.

„Jasně, moc rád,“ souhlasím horlivě, aniž bych měl nejmenší tušení, o co jde.

„Vyrážíme v sedm večer, potkáme se teda před domem. Bydlíš u Tramerů, že?“

„Jo, to je pravda. V sedm na parkovišti? Mezi sloupy,“ zazubím se, abych něco řekl a zakamufloval svou euforii.

Zmíněný stan byl nakonec bar, který se nacházel u pláže ve starém vojenském hangáru. Jen celta nebyla maskáčová, ale bílá. Uvnitř toho moc nebylo. S vybavením interiéru si nikdo hlavu nelámal, prostě jen umělohmotné stoly bez ubrusů a na nich stojany napěchované ubrousky. Dnes normální věc. V roce 1990 mi ale každá blbost připadala výjimečná. Mističky s oříšky a kuličkami hummusu. To byl přesně ten detail, který jsem hledal. Aha, tak takto vypadá kapitalismus!

Lilach s sebou přivedla celou partu chaderských teenagerek. Všechny si mě nepokrytě prohlížely a u toho si něco hebrejsky špitaly. Jelikož jsem v tu dobu uměl jen *šalom* (ahoj) a *mašlomcha* (jak se máš), mohly to provozovat zcela bezpečně. Nerozuměl jsem jedinému slovu.

Cítil jsem, že musím zvýšit svoji atraktivitu, protože s pouhou imagí bílého Evropana z neznámé země bych asi celý večer nevydržel. Několikrát jsem se pustil do rádobyvtipných konverzaček, které v Ostravě vždycky zafungovaly. Odpovědi byly většinou tváře bez výrazu. Ne, nebyl jsem trapný. Prostě mě nechápaly. Ani se neusmály. Bylo to všechno tak jiné.

V duchu už jsem několik minut hledal to správné téma a nakonec se rozhodl, že se pustím do debaty o hudbě a budu je ohromovat svým „světáckým“ přehledem. Nedošlo mi, že holky vyrůstaly s orientálními hity v pentatonice, které ač v hebrejštině zněly úplně stejně jako na arabském tržišti v Damašku. A to mohlo a nakonec znamenalo jediné – že se v hudebním vkusu budeme míjet. Aspoň v tomto odhadu situace jsem se trefil.

Začal jsem u Metallicy, pokračoval s Guns N' Roses, a pořádně. Holky se chytly až u Michaela Jacksona a Whitney Houston. To by bylo pro moji metalovou duši z Ostravy za normálních okolností těžce zkousnutelné, ale vidina sexu s tmavou Izraelkou sehrála zásadní roli a já pokračoval ve hře na okouzujícího bělocha. No, záleží z čí perspektivy. Navenek jsem předstíral sofistikovaného Evropana, a kdykoliv se otočila, skenoval jsem jí nohy a zadek.

Do té doby jsem přechovával v části mozku, která se zabývala sexem, jen bílé holky z Ostravy. Dobře, s výjimkou opálených sester Snieżany a Oliveiry, které jsem obdivoval během pobytu na pionýrském táboře v Jugoslávii. (Hlavně Oliveiru, která nosila

krátké trenýrky s bílým lemem, a když se během ping-pongu předkláněla, prožíval jsem ve svých čtrnácti sexuální muka.)

Ted jsem měl „k dispozici“ olivově tmavou Izraelku s nedolatelným úsměvem a atraktivně drsným chováním. Tehdy jsem nemohl tušit, že Lilach nebyla ničím mimořádná. Že byla nejběžnější izraelská holka, která kdy kráčela po svaté půdě. Úplné klišé mladé Izraelky. Hlučná, drzá, namachrovaná a trochu (směrem k Evropě) nevzdělaná. Ale byla první. A tak pro mě její přehnané sebevědomí a roztomilá ignorance představovaly ten nejatraktivnější koktejl, který mi kdo namíchal.

Večer pokročil, barman už potřetí doplnil oříšky, přišel tedy čas, abych zrychlil to balení. Potřeboval jsem něco hmatatelného, a tak jsem zapátral v kapse od bundy. Našel jsem kazetu Vladimíra Mišíka, kterou jsem si bůhvíproč přivezl s sebou do Izraele.

Ano, vážení čtenáři, opravdu jsem se rozhodl, že marockou puberťačku z Chadery ulovím na Vládu Mišíka se skupinou Etc. Problém nespočíval v tom, že by nešlo o dostatečně kvalitní muziku. To bych to přece s sebou nenosil, ale o mou naivní představu, že by se jí to vážně mohlo líbit.

Vytáhl jsem originálku a slavnostně ji Lilach podal.

„This is Mišík,“ pronesl jsem obřadně.

„Aha,“ řekla Lilach. „Tak já si to doma pustím.“

„Doporučuju píseň *Taxůvku jsme chytli*,“ dodal jsem, abych jí zjednodušil výběr. V hloubi duše jsem si uvědomoval, že to je celé úplně mimo a že mou jedinou šancí je ten můj evropský vzhled typu „Hey, London“.

Mišík byl naštěstí brzy zapomenut, protože do konverzace vstoupily ostatní holky. Řeč se rychle stočila na Saddáma Husajna, který v tu dobu napadl Kuvajt a ve vzduchu visel ozbrojený konflikt s židovským státem.

„Bojíte se války s Irákem, holky?“ zeptal jsem se a opřel se důležitě o umělohmotný stolek. Z ostravských hospod jsem byl zvyklý filozofovat o čemkoliv. Jen jsem neuměl odhadnout, co bych vlastně měl mladým Izraelkám o případném válečném konfliktu říkat.

Lilach sjela pohledem ostatní holky, aby se ujistila, že má podporu pro to, co se chystala říct.

„Vidíš tu krabičku od sirek?“ zeptala se a otáčela mi s ní před očima.

Přikývl jsem.

„Když budeme chtít, naccpeme Saddáma dovnitř a zítra ho v ní přivezeme.“

To přirovnání mě zarazilo. Nešlo jen o to sebevědomí, ale i o nečekaný výběr slov. Představa, že izraelská armáda honí Saddáma Husajna, aby ho vpěchovala do krabičky od zápalek a v ní pak přepravila do Tel Avivu, byla tak nečekaná a cizí, že jsem téma raději nechal bez odpovědi.

Dlouhé ticho, které následovalo, nakonec přerušil barman, který na stůl postavil obří číše s nějakým barevně žíhaným koktejlem. Piña colada to nebyla. Nevím, jestli obsahoval alkohol, ale neměl jsem odvalu se zeptat. Bylo jim sice sedmnáct, ale bůhví, jak se to tady v Chadeře dělá. Obával jsem se přezíravých holčičích pohledů a bez další investigace hezky vypil svůj goldstar.

Na to, že šlo o izraelské pivo, to nakonec nebylo tak hnusné, jak jsem očekával.

Víc už jsem si na prvním plážově hromadném rande nedovolil. Ani v otázce naléhání na sexuální stránku setkání, ani v otázce opíjení se izraelským chmelem. Přece jen jsem byl na návštěvě ve vážené rodině a nebyl jsem si jistý, jestli bych v opilosti nepřilákal nějaké asociace z Ostravy. Přece jen to nebylo tak dávno, co jsem „rostl pro kriminál“.

Šťastný nový rok, týraný pes a ručník místo ubrousku

CHADERA, IZRAEL, 1990

Teta naštěstí žádné poznámky k bratříčkování se s marockými Izraelkami neměla. Podle mě jí byla kultura Židů ze severní Afriky tak cizí, že ji záměrně ignorovala, přestože bydlela jen jedno patro nad ní. Prostě se tvářila a chovala tak, jako by za sousedy měla romskou rodinu, která je mimořádně slušná. Za to jí pak udělovala jakýsi povýšený souhlas, v němž byl ovšem ukryt hluboce zakořeněný rasismus.

Tetina kuchyně nevypadala jako z jiné planety, ale obsah její lednice už ano. Neznal jsem prakticky žádnou potravinu, která se uvnitř nacházela. S výjimkou plata vajec. Jako rodinná návštěva jsem si užíval speciálního zacházení, jehož nejkrásnější částí byly snídaně.

Poprvé v životě jsem na talíři nacházel podivně strukturovaný bílý sýr jménem cottage. Jeho chuť a vůně mi natolik přirostly k srdci (tedy k žaludku), že si bez něj už snídani prakticky nedokážu představit. Vedle něj mě zaujala další potravina – hlavně barvou. Ano, ani avokádo jsme na sídlišti v Ostravě-Porubě obvykle nesnídali. Dokonalou směs neznámých chutí doplňovala vejce na všechny způsoby, rajče, okurka a pšeničná placka jménem pita. Podle nějakého týdenního jídelníčku, který teta Hala zřejmě nosila v hlavě, se pak přidával na talíř ještě hummus s tahini. (Ano, to byla zcela arabská záležitost, ale teta ho kupovala v supermarketu, a tak si ho nespojovala s místním street foodem. Výše zmíněné tvrzení tedy platí.)

Druhý den pobytu byl vyhrazen pro „medvědářství“ neboli předvádění mé osoby všem příbuzným žijícím v okruhu dojezdu vozu Subaru Justy, kterým teta své blízké objížděla. Jako členka elitní skupiny v malém městečku ráda házela tituly, a když mě seznamovala, neopomněla zdůraznit, jak významný je ten či onen člen rodiny.

Nejzábavnější byl o patnáct let starší Miro, který byl – podle tety – jedním z nejdůležitějších představitelů farmaceutického průmyslu v Izraeli. Zajímavé bylo, že dokonce ještě uměl česky, přestože byl takzvaně „born in Israel“ neboli z generace sabra.

Sabra je kaktus a v Izraeli roste prakticky všude. Česky se jmenuje opuncie. Izraelci se sami rozdělili na ty, kteří se do Svaté země přistěhovali z jiných zemí, a na ty narozené v Izraeli. Ti druzí si pro sebe vybrali označení „sabrové“. Jsou totiž podle vlastních slov na povrchu pichlaví, ale když se jim dostanete pod

kůži, tedy jako opuncii do dužiny, zjistíte, že uvnitř jsou sladcí. Sabrové jsou na svůj původ hrdí a oddělují se od ostatních například hrdelním „r“, které je podobné arabské nebo francouzské výslovnosti. Začali si dávat i jiná křestní jména, aby se ještě víc odlišili. Místo starozákonního Izáka, Mošeho nebo Avišaje si vymysleli jména, která znějí například takto: Nitsan, Skai, Ronen, Eyal, Ofer nebo Oren.

S Mirem jsme si okamžitě sedli v tématu muzika a on mě pozval na večerní poznávání přístavu. Teta se tetelila, protože to znamenalo, že nebudu honit Maročanky a místo toho budu pod dozorem důležitého člena rodiny. To ještě netušila, že Miro měl poznáváním přístavu na mysli turné po barech, v nichž mě seznamoval s různými druhy alkoholu. Večírek byl dlouhý, příjemný a po živé kapele v průmyslové zóně jsme nakonec dojeli domů. Samozřejmě autem.

„Jaké to bylo s Mirem?“ ptala se ráno teta, když nandávala na talíř další přesně odměřenou dávku cottage.

„Trošku jsme popíjeli,“ odtušil jsem po pravdě, protože jsem neměl v úmyslu o nočním příbuzenském výletu nijak mlžit.

„To jsi asi špatně pochopil, Davídku,“ pravila teta. „Miro alkohol nepije.“

„Jak to myslíš, teti, že jsem to špatně pochopil?“ zeptal jsem se s plnou pusou avokáda. „Vždyť jsem s ním byl skoro do rána. Byli jsme i na koncertě nějaké bluesové kapely.“

„Kdepak, Davídku, Miro nepije. Je to velmi významný člověk a velké eso ve farmaceutickém průmyslu,“ pokračovala teta bez změny tónu v hlase.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Šekelí léta.

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.